

Bijlage 1 Reactiematrix gebiedsbiografie, tijdlijn en ontwikkelperspectief¹

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
1	Mevr. H. Laverman-Berbée, TVE, AWN – archeologie Naerdincklant/ Dhr. F. van Dulm, Stichting Stad en Lande van Gooiland		
biografie	<p>P. 22, regel 6 wijzigen in: Het koor van de oorspronkelijk kerk is in gebruik geweest bij de Waalse Kerk (Eglise Walonne) [de Waalse gemeenschappen gebruikte geen kerken wel hun kerk waar ook niet Walen lid waren; de kerk vormde een classis binnen de Hervormde Kerk] na 175 ook door de Lutherse Kerk. In het koor ligt zeer waarschijnlijk het graf van Jan Amos Comenius; in 1933 verbouwd tot mausoleum vormgegeven door Tsjechische; intern verbonden met het Comenius Museum.</p> <p>P. 18, regel 5: Het nieuwe Naarden is niet in 1351 maar in 1350 opgeworpen. De stellingname dat het in 1351 het geval wordt alleen onderschreven door professor dr. P. Leupen en een aantal van zijn voormalige assistenten (zie discussie in het Stadhuis van Naarden in 2000).</p> <p>Aanvulling dhr. Michielse:</p> <p>De stellingname dat het in 1351 het geval wordt alleen onderschreven door professor dr. P. Leupen en een aantal van zijn voormalige assistenten (zie discussie in het Stadhuis van Naarden in 2000).</p> <p>De argumenten van prof. Leupen c.s. zijn toch wel valide. Zij tonen op historische gronden aan, dat het nooit in 1350 gebeurd kan zijn. De discussie in het Stadhuis op de avond georganiseerd door Tussen Vecht en Eem (ik was net voorzitter geworden) mag niet als bewijs gelden. Alleen Henk Schaftenaar, overigens groot kenner van de Naarder geschiedenis, opponeerde tegen Leupen en verdedigde het standpunt dat hij eerder had ingenomen, maar hij kon Leupen niet echt weerleggen.</p> <p>P. 37, regel 4 van onder toevoegen: In 1811 had Napoleon bepaalt dat Naarden het centrum van de Hoofdverdediging zou zijn. Regel 4 van onder vervangen: steden door vestingsteden o.a. Den</p>		Opmerkingen verwerkt in biografie.

¹ Opgesteld door Raap/Mab in opdracht van gemeente Gooise Meren

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
	<p>Helder en Delfzijl. Wijzigen laatste regel. Overeenkomstig een verdrag tussen de Fransen en geallieerden verlieten de Fransen op 12 mei 1814 de Vesting met volle krijgseer.</p> <p>P.41, regel 5 van onder; toevoegen: Gansoordstraat 26 (beste voorbeeld) woonhuis eind 16de eeuw later onderdeel van het vml. Weeshuis/Militair hospitaal. De oude huizen liggen in de kern van de stad om dat aan de buitenranden de huizen steeds hadden te lijden van de beschietingen tijdens oorlogshandelingen (172 – 1673; 1813 – 1814.</p> <p>P 52, regel 4 van onder. Toevoegen na '.....mogelijk." met uitzondering van gebieden rondom en in de Vesting. Alle plannen de stad uit haar isolement te halen mislukte omdat slechting en bebouwing werden geblokkeerd (concreet plan voor bebouwing met winkels na slechting bastion Turfpoort) door de beschermde status die door het Rijk over de vestingwerken werd gelegd.</p> <p>P 59, regel 8: Aanvulling: In 1963 werden de laatste zes boerenbedrijven buiten de Vesting geplaatst.</p> <p>NB. Ook de vml. boerderijen Sint Vitusstraat 20 (vml 18de eeuw) en die Gansoordstraat 31 (17de eeuw) staan op de Rijksmonumentenlijst.</p> <p>P 63 regel 10 'curieuze stijl' NB de komst van de sigaret had in het begin iets oosters vandaar dat de industrie zich daarmee verband ;bekend is de uitmonstering en naamgeving van het sigarettenmerk Camel in dit verband.</p> <p>P. 71 regel 13 schrappen "In 1921 kregen de vestingwerken een beschermde status van monumentenzorg' NB. In 1921 waren de vestingwerken opgenomen in de Voorlopige Lijst van Nederlandsche Monumenten van Geschiedenis en Kunst door de Rijkscommissie voor monumenten van geschiedenis en kunst. Dit betekende nog niets want er kon pas een lijst worden bekrachtigd als er een monumentenwet was vastgesteld en dat gebeurde pas in 1961! De bescherming ontstond doordat de werken in handen belevan van het ministerie van Oorlog na opheffing van de vesting in 1926.</p> <p>De net opgerichte Stichting Menno van Coehoorn (1932) stelde krachtig op tegen het ministerie de vestingwerken niette verkopen aan de gemeentebestuur van Naarden die de vestingwerken trachten te kopen. Dit om plannen die zij sedert 1919 had ontwikkeld waarbij de wallen zouden worden gesloopt en de grachten werden gedempt</p> <p>P 94 regel 11 Arsenaal vervangen door: Groot en Klein Arsenaal dat in 1987 door defensie werd</p>		

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
	<p>afgestoten en in 1991 door de gemeente Naarden werd aangekocht en vervolgens in erfpacht werd uitgegeven.</p> <p>P 96, 6.7.2. Voorzieningen in het Gooi</p> <p>Als er toch al in deze paragraaf te uitvoerig wordt geschreven dan zou ook moeten worden vermeld: Defensie-complex binnen bedrijvenpark Gooimeer-Zuid; later NAVO-verbandplaats.</p> <p>P. 104 regel 23 Toevoegen: Dudok-huizen en overige houten huizen langs de Godelindeweg / oude Rijksweg.</p> <p>Naarden wordt pas een echte militaire vesting na 1673. Na de herovering door de troepen onder commando stadhouder Willem III; de lakenindustrie is sterk op zijn retour ook de handel is sterk afgenomen; er komt een vast garnizoen.</p> <p>P. 108 regel 16 Het verzet tegen het Gooistad plan van de Amsterdam, Wethouder De Miranda werd ook krachtig ondersteunt door de commissaris van de Koningin in Noord-Holland baron Roëll</p> <p>P. 109 7.4. Hier zou nog een zin bij moeten: zij werden in hun wensen beperkt door het gebruiksrecht van de Erfgooiers op heidevelden, bossen, meenten en engen. Het conflict in het begin van de 18de eeuw tussen de eigenaar van de buitenplaats Oud-Bussum, Hinlopen is hier een voorbeeld van.</p>		
Tijdljn	Gaarne toevoegen aan iconen: Naarden Vesting of de Vestingwerken; Comeniuskapel en Spaanse Huis.	De vestingwerken van Naarden zijn niet onder iconen geplaatst omdat deze al onder infrastructuur genoemd worden. Om verwarring te voorkomen is de term 'iconen' vervangen door 'gebouwen & ensembles'. Het idee is namelijk dat alle zaken die op de tijdljn genoemd worden in meer of mindere mate iconisch zijn voor	Tijdljn is aangepast met meer illustraties.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
		Gooise Meren.	
2	Leo Thijssen, Historische Kring Bussum		
Biografie	<p>Blz. 95 6.6.4. Overnachtingen: De camping heet : 'De Fransche Kamp'</p> <p>Blz. 96 6.7.2 Voorzieningen in het Gooi: MOB project of 'Cruisbergen' is al een aantal jaren geheel voltooid!</p> <p>Blz. 65: middenin: De fabriek is in 1971 gesloten (ipv besloten)</p> <p>Blz. 99: De Koningszaal is inmiddels opgeheven.</p> <p>Aanvulling: De Jozefkerk is nu in gebruik als Koptische Kerk.</p>		Opmerkingen verwerkt in biografie.
3	Ayla Blum, Historische Kring Stad Muiden		
	<p>Opmerking over Hoofdstuk 4.9 blz.35: oorlog en defensie: de met muren versterkte steden Naarden en Muiden. opm: Muiden was niet met muren versterkt !</p> <p>Hoofdstuk 6.2.1.blz. 81: snelwegen, ze regel van onderaan Van Diemen naar Muiderslot, moet zijn van Diemen naar Muiden.</p> <p>Dan een klein foutje: foto 7.5.blz 109: Op de achtergrond is RECHTS Muiderberg ipv recht Muiderberg</p>		Opmerkingen verwerkt in biografie.
4	Hugo van Velzen, lid CRKE		
Biografie	<p>De biografie is een goede en – m.b.t. de complexiteit van het gebied – toch bondige en overzichtelijk geschreven tekst. Een knappe prestatie!. Slechts 1 aanvullende opmerking: De behandeling van kerken in hoofdstuk 5 heeft zijn logica vanuit de historisch-religieuze ontwikkelingen in Nederland die ook hun weerslag gekregen hebben in Gooisemeren. Op blz 75 ontstaat echter de verwarrende situatie dat de schilderingen in de Grote Kerk in Naarden, veel eerder tot stand gekomen, pas hier in de biografie behandeld worden. Het roept de vraag op of deze informatie niet al eerder in de biografie opgenomen moet worden.</p>	<p>T.a.v. 1) biografie > Wellicht kan de Grote kerk nog worden genoemd onder 4.10 om het verhaal compleet te maken.</p> <p>T.a.v. 2: vind ik wel een goede suggestie, kan dat?</p>	Opmerkingen verwerkt in biografie.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
Tijdslijn	<p>Twee opmerkingen:</p> <p>a.</p> <p>De tijdslijn zou sterk aan kracht winnen door de introductie van meer illustraties.</p> <p>b.</p> <p>Mogelijk zou een lettergrootte geïntroduceerd kunnen worden tussen de kapitalen van bijvoorbeeld 'LANDSCHAP' en de kleinere informatie (jaartallen en beschrijving). Deze zou de grotere meer samenhangende momenten in de geschiedenis van GM aan kunnen duiden. Deze zijn op deze tijdsbalk (nog) niet afleesbaar waardoor alle ontwikkelingen min of meer gelijkwaardig lijken te zijn (wat ze niet zijn).</p>	<p>Het idee om een extra informatielaag aan de tijdslijn toe te voegen met 'samenhangende momenten uit de geschiedenis van Gooise Meren' is praktisch lastig uitvoerbaar omdat er al zoveel informatie op staat (en naar aanleiding van andere opmerkingen nog aan zaken en foto's is toegevoegd).</p>	<p>Tijdslijn is aangepast met meer illustraties.</p>
Ontwikkelperspectief	<p>Blz 4: De cultuurhistorisch waardenkaart.</p> <p>Enkele opmerkingen:</p> <p>a.</p> <p>De introductie van een kaart alleen is voor borging en ontwikkeling icm cultuurhistorisch erfgoed niet voldoende. De introductie van een GIS-gestuurde kaart vraagt juist om de koppeling van beeld aan tekstuele informatie. Dit drukt zich op tweeërlei niveau uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Cultuurhistorische informatie sec. Bijvoorbeeld: een vlak met kleur 'monument' koppelen aan de cultuurhistorische informatie m.b.t. dit monument (inventariserend deel en waarderend deel, bijvoorbeeld redengevende beschrijving en/of bouwhistorische informatie) -Beleidsmatige informatie sec. Bijvoorbeeld: koppeling van dit vlak aan de beleidsregels van het omgevingsplan (waaronder beleidsregels welstand, erfgoed, cultuurhistorische beleidskaart) <p>Bovenstaand resulteert in een forse opgave met bijbehorend fors budget. Er dient zich de vraag aan of dit voor de gehele gemeente realiseerbaar zal zijn (budget en politiek) met een nauwkeurigheid tot op het kleinschalige niveau van objecten en structuren.</p> <p>b (kaartniveau 1)</p>	<p><u>Cultuurhistorische waardenkaart (CHW-kaart):</u></p> <p>Ad a) Een verbeelding, gebiedswaardering en beleidskader, maakt onderdeel uit van het CHW-kaart. Evenals een waardevolle bebouwing en landschapselementen in het buitengebied.</p> <p>Ad b/c Het verdient aanbeveling om de CHW-kaart in een keer te realiseren om zo vertraging in het proces te voorkomen.</p>	<p>Verwerkt in Nota Erfgoed</p>

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
	<p>Wellicht is het verstandig om in eerste instantie de budgetten te richten op het maken van een waarden- en beleidskaart op een groter schaalniveau waarin landschap, beschermde waarden van gebieden (cultuurhistorische waarde 1, 2, 3, waarbij bijvoorbeeld 1 rijksbeschermd gezicht, 2 de historische kernen, 3 de cultuurhistorisch waardevolle buurten) als gebieden op het kaartbeeld gezet worden (kaartniveau 1). Dit in combinatie met een inventariserende beschrijving, waardering en set van beleidsregels. Daarmee zou je – gaande van grootschalig naar kleinschaliger niveau - in de tijd de budgetten kunnen inzetten, en tegelijkertijd de politiek mee kunnen nemen in het proces van gebiedsbescherming. Een koppeling aan de gebiedsindeling in de toekomstige beleidsregels voor Welstand ligt daarbij voor de hand.</p> <p>c (kaartniveau 2)</p> <p>Voor die gebieden die een nauwkeuriger analyse behoeven ivm lopende planvorming en/of ontbrekende ch-informatie zou dan – afhankelijk van noodzaak, geld en tijd – ch-deelonderzoek en kaartproductie op kleiner schaalniveau (nu incl lokale structuren/objecten) gemaakt kunnen worden. Voorwaarde daarbij is een lange tijd houdbare en duidelijke legenda en tekenstructuur die door verschillende partijen gebruikt kan worden en waarmee de verschillende deelonderzoeken in de tijd aan elkaar gebouwd kunnen worden tot een zo volledig mogelijk grondgebiedsdekkende kaart (kaartniveau 2).</p> <p>Blz 4: Herijking gemeentelijke monumentenlijst: Visie op de collectie.</p> <p>Een herijking van de lijst is zeker noodzakelijk, gezien vanuit het feit dat GM een samenvoeggemeente is. Of de cultuurhistorische waardenkaart aantoont welke leemten aanwezig zijn, is echter enigszins discutabel. Zeer zeker zal dit het geval zijn voor wat betreft de verspreiding over het gemeentelijk grondgebied, maar inhoudelijk is – los van de kaart - een denkwijze noodzakelijk. GM ontbeert – voor zover mij bekend - een visie op de samenstelling van haar collectie aan monumenten. Deze is ad hoc tot stand gekomen op basis van rijksbeleid, ingezonden brieven van erfgoedverenigingen e.d. Kernvraag is echter: welke typologieën uit welke periodes wil men voor toekomstige generaties borgen? Welk raamwerk aan wetenschappelijk denken ligt hieraan ten grondslag? En onder welke categorieën zijn de verschillende monumenten dan te</p>	<p><u>Herijking monumentenlijst</u></p> <p>Bij het beschermen van ons erfgoed gaat het erom om ons meest waardevolle erfgoed beter te kunnen behouden voor huidige en toekomstige generaties. Het uitbreiden van het erfgoedbestand is geen op zichzelf staand doel.</p> <p>We voltooien de actualisatie van de monumentenlijst die gaande is voor de collegeperiode 2018-2022.</p> <p>Nadat deze ronde is voltooid, kijken we nogmaals kritisch naar het beschermde erfgoed. Vormt de lijst een goede afspiegeling van hetgeen op gemeentelijk niveau van waarde is? Mogelijk zijn er hiaten als het gaat om industrieel erfgoed of jonger erfgoed.</p> <p><u>Cultuurhistorische onderzoeksplicht</u>. Nader uit te werken voor het</p>	

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
	<p>rubriceren? Het opstellen van een visie op de collectie is van groot belang v.w.b. de discussies met erfgoedverenigingen, particulieren, CRKE, etc.</p> <p>Blz 5: Cultuurhistorische onderzoeksplicht bij belangrijke ruimtelijke plannen: Dit uitgangspunt is zeer aanbevelenswaardig. De ontwikkelingen rond Schoutenwerf en Marienburg tonen aan dat een onderzoeksplicht voorafgaand aan planvorming zeer wenselijk is (ch-waardering vindt hierdoor los van planvorming plaats). Dat deze afgedwongen zou moeten worden door het omgevingsplan is daarmee voor de hand liggend. Kernvraag is hoe dit vanuit de planregels af te dwingen. Mogelijk dat gebiedswaarden CH-waarde 1, 2 en 3 daarin bruikbaar zouden kunnen zijn.</p> <p>Blz 5: Gebiedsgerichte inventarisatie: Evaluatie: Helemaal prima. Zie eerdere opmerkingen. Dit is van veel groter beleidsmatig belang dan een kaart met objecten en deelstructuren. Het evalueren van het bestaande beleid aangaande de verschillende gebieden zou daarbij zeer aanbevelenswaardig zijn. Grondige sessies v.w.b. de erkende ch-waardevolle gebieden (rijksbeschermd gezichten) waarin huidige bestemmingsplan(nen), welstandsregels, redengevende beschrijvingen en doorgelicht worden strekt tot aanbeveling. Igv beperkt budget is het wellicht een idee de verschillende gremia binnen gemeentelijke organisatie, CRKE etc schriftelijk te laten reageren i.r.t. deze gebieden. Mij viel bijvoorbeeld op dat er in Naarden geen beleid geformuleerd is voor wat betreft stegen e.d. Dat de kern Bussum v.w.b. welstand geen beleid kent t.a.v. puien, etc, etc.</p> <p>Blz 5/6: Omgeving van het monument: en het BSG?: Kernvraag daarbij is wat mij betreft: hoe om te gaan met de omgeving van het Beschermd gezicht als samenstel van een groot aantal monumenten? Te denken valt o.a. aan de situatie in Muiden waar aan de noordzijde van het Beschermd Gezicht (ten noorden van Schoutenwerf) in de toekomst ontwikkelingen te verwachten zijn. Met andere woorden: niet alleen de grenslijn van het Gezicht is van belang, maar ook de bredere omtrek ervan. Hetzelfde is o.a. van toepassing in Naarden met zijn schootsvelden. Dit zou op enigerlei wijze op de gebiedskaart , inclusief planregels</p>	<p>Omgevingsplan.</p> <p><u>Omgeving van het monument</u> Nader uit te werken voor het Omgevingsplan.</p> <p><u>Inzetten cultuurhistorie</u>: het onderwerp Winkelpuier nemen we ter kennisgeving aan. Dit heeft niet de hoogste prioriteit. De winkelpuier in de kernen van Muiden en Naarden zijn bovendien beschermd onder het beschermd gezicht.</p> <p><u>CHW waardevolle bebouwing en landschapselementen</u>, zie onder CHW-kaart.</p> <p><u>Algemeen: procedureel en aanvullende vraag</u>: dit betreft inderdaad een aandachtspunt binnen het traject dat wordt doorlopen voor de Omgevingsvisie en</p>	

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
	<p>en beleidsregels Welstand zijn vertaling moeten krijgen.</p> <p>Blz 5/6: Omgeving van het monument; gebied met ch-waarde: planregels niet alleen kwantitatief: De aanwezigheid van ch waardevolle gebieden (Cultuurhist waarde 1, 2, 3) vraagt om een set van planregels in het omgevingsplan die zich niet alleen op kwantitatieve criteria richten (grootte bouwvolume, hoogte gootlijn, hellingshoek kap e.d.), maar ook op kwalitatieve criteria (zoals het criterium: passend binnen de cultuurhistorisch waardevolle omgeving). De toets voor wat betreft kwalitatieve passendheid van een plan zou plaats moeten vinden bij een het college B&W adviserend orgaan met erfgoeddeskundigheid (in huidige situatie is dit de CRKE). Planregels kunnen zodanig opgesteld worden dat in kwantitatieve zin een minimum aangegeven wordt dat – bij goede inpassing – oprekbaar is tot groter bouwvolume. Het grote voordeel is dat een dergelijke opzet een ontwikkelaar/architect verplicht tot een argumentatie/onderzoek waar de omgeving/erfgoed integraal onderdeel van uitmaakt (om de commissie ervan te overtuigen dat het grotere bouwvolume/oplossing passend is) en er tegelijkertijd maatwerk geleverd wordt. Iets dat voor cultuurhistorisch waardevolle omgevingen van groot belang is.</p> <p>Blz 6: Inzetten cultuurhistorie: Ik mis een verwijzing naar historische puien in de winkelgebieden van de historische kernen. Er zijn verschillende gemeentes (zie o.a. Leiden) die hiertoe goed functionerend cultuurhistorisch herstelbeleid geïntroduceerd hebben.</p> <p>Blz 6/7: CH waardevolle bebouwing en landschapselementen: De openheid van het landschap en behoud van erfstructuur van boerderijen is van groot belang. In het huidige welstandsbeleid is een duidelijke visie op knoopperven niet te vinden en ook niet op het type bebouwing dat bij groen om rood-beleid gewenst is. Behoud van ch-waardevolle landschapselementen strekt daarnaast zeer tot aanbeveling. Dit is alleen mogelijk door bijv historische groenstructuren, historisch slotenpatroon te koppelen aan een aanlegvergunning. Daarnaast vraag ik mij af of – uitgaande van ch-onderzoek – ook herstel van historische groen- en waterstructuren van belang zou kunnen zijn.</p>	zal daar onder de aandacht worden gebracht.	

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
	<p>Algemeen: procedureel: Het omgevingsplan maakt - t.g.v. wegvallen van de wettelijk verplichte 10 jaarstermijn-update – een lappendeken aan projectbesluiten/kleine deelplannen mogelijk. Kernvraag daarbij is of de gemeentelijke Omgevingsvisie voldoende sturend/remmend zal werken en of deze voldoende juridische grond heeft om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden. De grote lijnen van ruimtelijk beleid zijn belangrijk.</p> <p>Aanvullende vraag is of het cultuurhistorisch beleid van de gemeente voldoende inbedding in het omgevingsplan zal krijgen om ongewenste ontwikkelingen te stoppen. De omgang met de afwijkingsbevoegdheid van het bestuur vraagt daarbij om aandacht. Het strekt tot aanbeveling om bij plannen in de ch-waardevolle gebieden (ch-waarde 1, 2, 3) de beslissingsbevoegdheid bij afwijkingsplannen niet alleen bij het college van B&W (afwijkingsbevoegdheid) te leggen. Juist voorbereiding door ambtenaar Erfgoed, onafhankelijk advies van CRKE, en uiteindelijk besluit door gemeenteraad dient in het omgevingsplan aan deze gebieden gekoppeld te worden. Het college wordt daarmee gehouden aan een onderbouwing van haar afwijking van cultuurhistorisch beleid. Deze onderbouwing dient – bij bezwaar – altijd juridisch toetsbaar te zijn. De decentralisatie van RO-beleid richting gemeenten maakt het openbaar bestuur op lagere bestuursniveaus extra gevoelig voor corruptie. Aangetoonde corruptie in o.a. Noord-Holland en Limburg laat zien dat dit geen loze kreet is. Procedures dienen dit probleem – waar mogelijk - te ondervangen.</p>		
5	Lieneke Bekkema, Stichting Monumentenbezit		
Tijdlijn	De vestingwerken in Naarden ontbreken bij de iconen (werd ook opgemerkt tijdens de bijeenkomst).		Verwerkt in tijdlijn.
Ontwikkelperspectief	Pagina 6: sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen in monumentale gebouwen of complexen (2.3.2). Bij sociale woningbouw is de huurprijs aan een maximum verbonden. Ik vraag mij af of de huurprijs voldoende hoog kan zijn om de kosten voor instandhouding van het monument te dekken.	Dat is op voorhand lastig aan te geven. We formuleren de woonopgave nu meer algemeen.	Verwerkt in Erfgoedvisie.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
	Pagina 7: duurzaam en hoogwaardig cultuurtoerisme (2.3.8). Enerzijds zijn wij voorstander van het openstellen van erfgoed voor een breed publiek. Anderzijds zien wij als risico dat een toename van het aantal toeristen tot gevolg kan hebben dat erfgoed (ernstiger) wordt aangetast en niet meer de kans krijgt om te herstellen (voorbeeld vestingwerken in Naarden). Het is dus zaak om van tevoren te bepalen tot hoe ver je wilt gaan en onder welke condities een toename van het aantal toeristen mogelijk	Het voorkomen van beschadiging is een belangrijk punt. We formuleren de passage over hoogwaardig cultuurtoerisme nader.	
6	Dhr. J. Gunneweg, werkgroep Monumenten, Muiderberg		
Biografie	Uitstekend stuk. Door verschillende sprekers, ook door mij verwoord: Is het geen idee om dit als boek uit te geven: Dit geluid, een groot compliment wordt van meerdere kanten gehoord. Dat zou je m.i. wel in het verslag mogen opschrijven.	Een boekuitgave nemen we in overweging	
Tijdslijn	Ik heb gepleit om daar voor Muiderberg De Brink bij te zetten. Uniek. Parkaanleg sinds 1703. Al 3 eeuwen vrijwel ongewijzigde lommerrijke plek en in het Gooi vrijwel de enige brink die authentiek is dwz niet vertrouwd of opgeleukt met commerciële objecten of activiteiten.	De Brink is momenteel geen formeel beschermd gezicht.	Niet overgenomen.
Ontwikkelperspectief	Het gaat om hoofdstuk 2.3.8 duurzaam en hoogwaardig cultuurtoerisme waar wordt gerefereerd aan het doel van toerismespreiding van gemeente Amsterdam. Dit kan tot misverstanden leiden. Hier onder liggen de doelstellingen van de MRA : in 2025 67% meer toeristen in het hele gebied van MRA t.o.v. 2015! Die twee uitgangspunten bijten elkaar. Nu wordt dit in het corona tijdperk een ander verhaal. Bij de behandeling van de nota Kustvisie is men daar o.a. vanuit Muiderberg dwars voor gaan liggen. In de nota kustvisie gooise meren 2020-2040 concept 9 maart 2020 is als uitgangspunt genomen : 'Het Gooise Mindere': weinig maar op hoog niveau. Geadviseerd wordt voorts aan te sluiten bij gebiedsagenda IJsselmeer. Kustvisie moet leidend zijn. Ik dring er daarom namens de Dorpsraad en het bestuur van de Stichting Monumentaal &	Hetgeen is vastgesteld in de Kustvisie wordt als uitgangspunt genomen.	Verwerkt in Nota Erfgoed.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
	Historisch Muiderberg i.o. op aan om een dergelijke aanvullende tekst ook in dit rapport over te nemen. En schrap die link met toerismespreiding Amsterdam! Wordt dit in het corona tijdperk een ander verhaal, maar toch!		
6	Dhr. N. van Driel, gemeentearchivaris		
Biografie	<p>Onlangs verdiepte ik mij in de lokale kerkgeschiedenis voor een themanummer van het regionaalhistorische tijdschrift TVE, dat nu in september net is uitgekomen (zie bijlage, TVE 2020 nr. 3).</p> <p>Daarom werd mij gevraagd de paragraaf in de Biografie over de kerken door te nemen. Ik heb er ook weer eea uit opgestoken! Het stukje over de Protestanten heb ik enigszins bewerkt (zie bijlage).</p> <p>Ik zou er ook voor zijn om hier de islam van af te splitsen. Ik vind het vreemd om de katholieken afzonderlijk te behandelen en de protestanten dan op een hoop te gooien met alle mogelijke andere gezindten. Het protestantisme is sterk verdeeld. Jehovah's getuigen rekenen zich zelf niet tot het protestantisme. De apostolischen: heel erg ingewikkelde herkomst en bijzonder gezelschap. Het is te verantwoorden om hen te scharen onder 'en andere gezindten', omdat er wel een relatie is met het christelijk geloof. De islam is wel echt een andere godsdienst. Dat zou ik in de structuur laten uitkomen.</p> <p>Over de eerdere periode is er ook al een tekst op de blz 74vv. Daar horen mijn opmerkingen over de Turfpoortstraat gedeeltelijk thuis.</p> <p>Er staat nu: De Gereformeerden stichtten ook in Naarden een eigen kerk, de Andreaskerk aan de Turfpoortstraat. Het gebouw uit 1895 staat er nog steeds en is een goed voorbeeld van eclectische kerkbouw uit de late negentiende eeuw. Het is een zaalkerk met een rijk gedecoreerde voorgevel met klimmende rondboogfriezen en veel gepleisterde accenten.</p>		Opmerkingen verwerkt in biografie.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan ?
	<p>'Gereformeerden' kun je beter veranderen in 'De orthodoxe richting binnen de Hervormde Kerk stichtte in Naarden een eigen kerk etc.'</p> <p>Blz. 76: de GK in Hersteld Verband: die keerde op landelijk niveau terug tot de Nederlandse Hervormde Kerk, de gemeente ging dus lokaal op in de Hervormde gemeente en kreeg een andere naam.</p> <p>Blz. 76: de officiële spellingen zijn: Christelijke Gereformeerde Kerk en de Nederlandse Hervormde Kerk .</p> <p>Blz. 77: de gereformeerden die in 1926 een eigen kerk stichtten in Muiderberg verenigden zich in de tweede helft van de jaren zeventig weer met de hervormden.</p>		